



04071, Київ, вул. Ярославська, буд. 6, 5-й поверх
тел: +38 (044) 392-73-71, факс: +38 (044) 392-73-70
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 6 Yaroslavska Street, Kyiv, 04071 Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71, fax: +38 (044) 392-73-70
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

**Зауваження та пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України»
(до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про
адвокатуру та адвокатську діяльність» та інших законодавчих актів, що
регулюють адвокатську діяльність)**

1. На виконання вимог ст. 131-2 оновленої в частині правосуддя Конституції України та згідно з правовою позицією висловленою Конституційним Судом України в рішенні від 30 вересня 2009 року пункт 25 ст. 3 КПК викласти в наступній редакції:

“25) учасники кримінального провадження - сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), ***особа, щодо якої застосовані заходи забезпечення кримінального провадження***, заявник, свідок та його адвокат, понятій, заставодавець, перекладач, експерт, спеціаліст, секретар судового засідання, судовий розпорядник; ***адвокат, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження;***”

2. Частину 3 ст. 37 КПК викласти в наступній редакції:

“3. Якщо прокурор, який у відповідному кримінальному провадженні здійснює повноваження прокурора, не може їх здійснювати через задоволення заяви про його відвід, тяжку хворобу, звільнення з органу прокуратури або з іншої поважної причини, що унеможливорює його участь у кримінальному провадженні, а також у випадку відсторонення прокурора від виконання обов'язків на підставі окремої ухвали слідчого судді, ***постановленої за клопотанням адвоката який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, іншого учасника кримінального провадження або з власної ініціативи слідчого судді***, повноваження прокурора покладаються на іншого прокурора керівником відповідного органу прокуратури.

Керівник органу прокуратури має право відсторонити прокурора від виконання обов'язків у відповідному кримінальному провадженні з власної ініціативи або за клопотанням адвоката який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, іншого учасника кримінального провадження та призначити іншого прокурора у разі неефективного досудового розслідування.”.

3. Частина 3 - 7 ст. 45 КПК викласти в наступній редакції:

“3. Права захисника та гарантії його діяльності, передбачені цим Кодексом, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», іншими нормами кримінального процесуального законодавства України, повинні бути забезпечені оперативним підрозділом, слідчим, керівником органу досудового розслідування, прокурором, слідчим суддею, судом.

4. З моменту надання документів, передбачених статтею 50 цього Кодексу, слідчому, прокурору, слідчому судді, суду, захисник здійснює захист на всіх стадіях та видах кримінального провадження і має наступні права:

1) до першого та перед кожним наступним допитом підозрюваного або обвинуваченого мати побачення з ним з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування;

2) мати побачення з обвинуваченим та засудженим, чи з особою, до якої застосовано примусові заходи медичного чи виховного характеру, а з особою, щодо якої вирішується питання про екстрадицію;

3) ініціювати проведення слідчих, розшукових та негласних слідчих розшукових дій, інших процесуальних дій;

4) застосовувати технічні засоби, у тому числі аудіо та відеозапис, при провадженні тих процесуальних дій, в яких бере участь захисник, а також при ознайомленні з матеріалами справи;

5) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді, суду докази;

6) безперешкодно знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях, об'єднаннях громадян з документами та іншими джерелами інформації, необхідними для здійснення захисту та надання правової допомоги крім тих, що становлять державну таємницю, та отримувати їх копії;

7) залучати спеціалістів та експертів з питань, що вимагають спеціальних знань, та отримувати їх висновки;

8) бути належно та в строки, встановлені цим Кодексом, повідомленим про дату, час та зміст будь-яких процесуальних дій, брати участь в їх проведенні, під час яких ставити запитання учасникам процесуальних дій, знайомитися з протоколами проведених процесуальних дій, подавати свої зауваження та заперечення, в тому числі власноручно щодо порядку їх проведення, із занесенням до протоколу, та отримувати копії протоколів цих процесуальних дій;

9) заявляти клопотання та відводи, робити заяви та заявляти протести;

10) знайомитися з протоколами проведених оперативно-розшукових, слідчих розшукових, негласних розшукових та інших процесуальних дій,

вносити зміни, доповнення та зауваження до них, в тому числі власноручно; ознайомлюватися з матеріалами, якими обґрунтовується затримання підозрюваного або обвинуваченого чи застосування заходу забезпечення кримінального провадження або повідомлення про підозру, з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому цим Кодексом, вимагати відкриття матеріалів кримінального провадження та отримувати їх копії;

висловлювати під час проведення процесуальних дій на досудовому розслідуванні свою думку щодо клопотань, заяв та інших дій учасників кримінального провадження та знайомитися із процесуальними результатами розгляду таких клопотань, заяв та інших звернень;

11) мати доступ до матеріалів кримінального провадження та отримувати належним чином завірені копії процесуальних документів та письмові повідомлення на будь-якій стадії кримінального провадження;

12) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність працівника (співробітника) оперативних підрозділів, слідчого, прокурора, керівника органу досудового розслідування, слідчого судді або суду;

13) брати участь під час досудового розслідування або судового розгляду у допиті свідків сторони обвинувачення, потерпілих або вимагати їхнього допиту, а також вимагати виклику і допиту свідків захисту, потерпілого на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення, та брати участь в таких допитах;

14) бути завчасно повідомленим про будь-які зустрічі або спілкування сторони обвинувачення із суддею з питань, що стосуються кримінального провадження, в якому захисник бере участь, та бути присутнім на них. Якщо адвокату стане відомо про таку зустріч або спілкування за його відсутності, це є безумовною підставою для відводу судді;

15) висловлювати в судовому засіданні свою думку щодо дій учасників судового провадження, робити заяви та заявляти протести;

16) виступати в судових дебатах, обмінюватися репліками та надавати копії письмових виступів в судових дебатах ;

17) знайомитися з протоколами, додатками до них, журналами судового засідання та носіями інформації, за допомогою яких зафіксовані процесуальні дії, отримувати належним чином завірені їх копії та подавати свої зауваження;

18) оскаржувати в установленому цим Кодексом порядку процесуальні рішення та ініціювати їх перегляд, а також знати про подані на них апеляційні та касаційні скарги, заяви про їх перегляд, подавати на них заперечення.

Усі зазначені в цій статті права захисника обумовлюють відповідні обов'язки суду, прокурора та слідчого.

5. Захисник користується також іншими правами, визначеними цим Кодексом, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими нормами законодавства України та міжнародними договорами України.

6. Захисник є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові особи, фізичні особи-підприємці зобов'язані виконувати законні вимоги захисника.

7. Адвокат має право залучати помічника. Помічник адвоката, дані про якого внесено до Єдиного реєстру адвокатів України, діє на підставі

посвідчення помічника адвоката та довіреності, виданої та підписаної адвокатом в простій письмовій формі.”

4. Частину 1 статті 50 КПК викласти в наступній редакції:

“1. Повноваження захисника на участь у кримінальному провадженні підтверджуються ордером”.

5. Частину 4 статті 56 КПК викласти в наступній редакції:

“4. Адвокат, як представник потерпілого є учасником кримінального провадження, який надає професійну правничу допомогу та користується процесуальними правами, передбаченими цим Кодексом, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», іншими законами, а також відповідними положеннями [Конституції України](#), міжнародних договорів, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України .

6. Частину 6 статті 64-1 КПК викласти в наступній редакції:

“6. Представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження має також інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом. Адвокат, як представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження є учасником кримінального провадження, який надає професійну правничу допомогу та користується процесуальними правами, передбаченими цим Кодексом, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», іншими законами, а також відповідними положеннями [Конституції України](#), міжнародних договорів, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України».

7. В КПК слід встановити окрему норму, яка б регламентувала правовий статус адвоката, який надає професійну правничу допомогу у кримінальному провадженні. З цією метою доцільно доповнити КПК ст. 64-3 наступного змісту:

“ Адвокат, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження

1. Під час надання професійної правничої допомоги адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені кримінальним процесуальним законодавством та законодавством України про адвокатуру та адвокатську діяльність, [правилами адвокатської етики](#) та договором про надання професійної правничої допомоги, зокрема:

1) звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об’єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб), та отримувати від них відповідну інформацію та документи;

2) представляти і захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб у суді, органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, громадських об'єднаннях, перед громадянами, посадовими і службовими особами, до повноважень яких належить вирішення відповідних питань в Україні та за її межами;

3) ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, у тому числі тими, що містять конфіденційну інформацію, а у разі наявності відповідного допуску до державної таємниці - тими, що містять таємну інформацію, та отримувати копії таких документів та матеріалів;

4) складати заяви, скарги, клопотання, інші правові документи та подавати і оголошувати їх у встановленому законом порядку, виступати з промовами у суді;

5) доповідати клопотання та скарги на прийомі в посадових і службових осіб та відповідно до закону одержувати від них письмові мотивовані відповіді на ці клопотання і скарги;

6) бути присутнім під час розгляду своїх клопотань і скарг на засіданнях колегіальних органів та давати пояснення щодо суті клопотань і скарг;

7) збирати докази будь-якими не забороненими законом способами та засобами, в тому числі, але не виключно, шляхом витребування, вилучення та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; опитування осіб за їх згодою; проведення процесуальних дій; ініціювання проведення процесуальних дій, що потребують судового контролю, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити отримання та подання належних і допустимих доказів. Фіксування зазначених дій може проводитися адвокатом чи його помічником усіма доступними способами, що прямо не заборонені законодавством (у тому числі нотаріального посвідчення, складання цивільно-правових угод, фіксування технічними засобами, складання протоколів за формою та у порядку, визначеному Радою адвокатів України, які в подальшому використовуються як джерело доказів, тощо);

8) застосовувати технічні засоби, у тому числі для копіювання матеріалів справи, в якій адвокат здійснює захист, представництво або надає інші види професійної правничої допомоги, під час побачень з клієнтом в установах тимчасового тримання під вартою, фіксувати процесуальні дії, в яких він бере участь, а також хід судового засідання усіма доступними способами, не забороненими законом;

9) посвідчувати копії документів у справах, які він веде;

10) залучати фахівців, спеціалістів, експертів з питань, що потребують спеціальних знань, отримувати та подавати їх висновки, у тому числі до суду;

11) мати безперешкодний доступ до приміщень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, судів, прокуратури, правоохоронних органів, установ виконання покарань та інших службових приміщень у зв'язку

зі здійсненням ним адвокатської діяльності на підставі посвідчення адвоката, крім випадків, передбачених законом;

12) адвокат має право на забезпечення особистої безпеки. Майно адвоката перебуває під особливим захистом держави. Посягання на його життя, здоров'я та житло, знищення чи пошкодження його майна, житла, погроза вбивством, насильство, образа чи наклеп тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом. Адвокат має право на забезпечення засобами захисту (вогнепальна зброя, тощо), які йому надаються органами внутрішніх справ за рахунок держави або на комерційній основі;

13) адвокат має право бути невідкладно прийнятим за його заявою, пов'язаною із виконанням професійних обов'язків, Генеральним прокурором України, його заступниками, прокурорами Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, їх заступниками, керівниками служби безпеки України, внутрішніх справ, правоохоронних органів, іншими посадовими особами відповідних органів державної влади та місцевого самоврядування;

14) без спеціального дозволу зустрічатися наодинці без обмежень і в умовах, що забезпечують дотримання конфіденційності, зі своїм клієнтом, у тому числі в разі його затримання, арешту і тримання під вартою і відбування покарання у вигляді позбавлення волі, без обмеження в кількості побачень і тривалості кожного з них, незалежно від місцезнаходження клієнта;

15) мати безперешкодний та позачерговий доступ до приміщень державних органів (в тому числі приміщень судових та правоохоронних органів) та органів місцевого самоврядування на підставі посвідчення адвоката, крім випадків, передбачених законом;

16) користуватися іншими правами, передбаченими цим Кодексом та іншими законами.”

8. Частина 4 статті 66 КПК викласти в наступній редакції:

“4. У випадку залучення свідком адвоката для надання йому правової допомоги під час допиту чи проведення інших процесуальних дій за його участю, адвокат, *є учасником кримінального провадження, який надає професійну правничу допомогу та* зокрема, має право:

1) бути присутнім під час проведення таких дій;

2) ставити запитання свідку, що підлягають занесенню до протоколу, для уточнення відповідей свідка;

3) інші процесуальні права *передбачені цим Кодексом, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», іншими законами, а також відповідними положеннями [Конституції України](#), міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України”.*

9. Частина 1 статті 67 КПК викласти в наступній редакції:

“1. За завідомо неправдиві показання слідчому, прокурору, захиснику, адвокату як представнику потерпілого або юридичної особи, щодо якої

здійснюється провадження, а також, адвокату, який *є учасником кримінального провадження та надає професійну правничу допомогу*, слідчому судді чи суду або за відмову від давання показань слідчому, прокурору, слідчому судді чи суду, крім випадків, передбачених цим Кодексом, свідок несе кримінальну відповідальність.”.

10. Пункт 4 частини 1 статті 75 (Обставини, що виключають участь слідчого судді, судді або присяжного в кримінальному провадженні) КПК викласти в наступній редакції:

“4) якщо він зустрічався або спілкувався із стороною обвинувачення з питань, що стосуються кримінального провадження, в якому бере участь захисник, у відсутність останнього;”

11. Абзаци 2 та 3 частини 2 статті 93 КПК викласти в наступній редакції:

“Забороняється збирання доказів шляхом отримання інформації в будь-якій формі та спосіб щодо *передання інформації у будь-якій формі* між адвокатом, помічником адвоката та його клієнтом. У випадку, якщо таке *передання інформації* було зафіксовано, *слід письмово повідомити адвоката*, а відповідні записи, *речі і документи, які містять таку інформацію* повинні бути негайно знищені, а їх будь-яке використання є незаконним.

Відомості, предмети (речі) та документи, отримані під час здійснення кримінального провадження відносно адвоката, не можуть бути використані в якості доказів обвинувачення його клієнта. *Також не можуть бути використані в якості доказів обвинувачення адвоката відомості, предмети (речі) та документи, отримані під час здійснення кримінального провадження відносно його клієнта.* Вказані заборони не стосуються зняття (засобів) злочину, а також предметів (речей), заборонених до обігу, або обіг яких обмежений у відповідності до законодавства України.”.

12. Абзаци 2 частини 3 статті 93 КПК викласти в наступній редакції:

“Захисник, адвокат, який *надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, зокрема*, як представник потерпілого або юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, здійснює збирання доказів будь-якими не забороненими законом засобами та способами, у тому числі шляхом проведення допиту осіб за їх згодою. ”.

13. Друге речення частини 3 статті 95 КПК викласти в наступній редакції:

“Свідок може бути допитаний за його згодою захисником, адвокатом, який *є учасником кримінального провадження та надає професійну правничу допомогу, зокрема*, як представником потерпілого або юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.”

14. Частину 7 статті 104 КПК викласти в наступній редакції:

“7. Копія протоколу про проведення процесуальної дії видається негайно на вимогу сторони кримінального провадження, **адвоката, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження** або особи, щодо якої застосовані заходи забезпечення кримінального провадження.”.

15. Частину 1 статті 106 КПК викласти в наступній редакції:

“1. Протокол під час досудового розслідування складається слідчим або прокурором, захисником, адвокатом, **який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, зокрема, як представником потерпілого або юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які проводять відповідну процесуальну дію, під час її проведення або безпосередньо після її закінчення.**”.

16. Доповнити статтю 115 КПК частинами 8-10 та викласти їх в наступній редакції:

“8. Негайність вчинення будь-якої дії або прийняття рішення означає здійснення їх відразу з настанням тих обставин, на які вказується, до вчинення будь-яких інших дій (прийняття рішень), але в будь-якому разі не пізніше 12 годин з моменту настання відповідних обставин.

9. Завчасність вчинення будь-якої дії означає здійснення її заздалегідь, перед початком настання обставин, на які вказується, без невинуватої затримки, але в будь-якому разі не пізніше 24 годин до відповідного початку.

10. При визначенні цих питань також враховуються норми про розумність строків.”

17. Частину 3 статті 189 КПК викласти в наступній редакції:

“3. Розгляд клопотання здійснюється в закритому судовому засіданні за участю прокурора та захисника підозрюваного, обвинуваченого, **засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію).**”.

18. Частину 1 статті 221 КПК викласти в наступній редакції:

“1. Слідчий, прокурор зобов'язаний за клопотанням сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, **адвоката, який надає цим учасникам кримінального провадження професійну правничу допомогу,** надати їм матеріали досудового розслідування для ознайомлення, за виключенням матеріалів про застосування

заходів безпеки щодо осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Відмова у наданні матеріалів для ознайомлення, **а також перешкодження у будь-який інший спосіб (дія, бездіяльність) доступу до матеріалів для ознайомлення** може бути оскаржена слідчому судді. Відмова у наданні для ознайомлення загальнодоступного документа, оригінал якого знаходиться в матеріалах досудового розслідування, не допускається.”.

19. Частину 8 статті 223 КПК викласти в наступній редакції:

“8. Під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, **який є підозрюваним у кримінальному провадженні**, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, має бути присутній представник ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України**. Представник діє з метою контролю за дотриманням прав та гарантій адвоката та його клієнтів, в тому числі збереження адвокатської таємниці,

Представник діє на підставі доручення голови ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України**.

Для забезпечення його участі слідчій, який буде проводити відповідну слідчу дію, **письмово** повідомляє про це раду адвокатів регіону **та Раду адвокатів України** в порядку, передбаченому статтею 483 цього Кодексу.

Зазначені слідчі дії, проведені за відсутності представника ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України**, якому не було завчасно повідомлено про їх проведення, є незаконними, **а докази, отримані в результаті проведення таких дій є недопустимими**.

Відсутність представника ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України** за місцем проведення слідчої дії за умови **письмового** його повідомлення в порядку, передбаченому статтею 483 цього Кодексу, не перешкоджає проведенню відповідної слідчої дії.

Представнику ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України** надається право:

1) ознайомлюватися з ухвалою слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи **та отримувати належним чином її завірену копію;**

2) фіксувати проведення слідчої дії;

3) робити заяви та заперечення щодо порушень порядку проведення слідчих дій, зокрема, щодо незаконності та безпідставності проведення обшуку;

4) робити заяви та заперечення щодо недопустимості огляду та вилучення речей, інформації та документів, які містять адвокатську таємницю.

Вказані заяви та заперечення представника ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України** підлягають обов’язковому внесенню до протоколу проведення відповідної слідчої дії.

Представник ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України** має право оскаржувати слідчому судді **рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора щодо проведення обшуку, зокрема про вилучення під час обшуку речей або документів у адвоката**. У випадку задоволення скарги, поданої представником ради адвокатів регіону, речі та документи **негайно** повертаються

адвокату, про що **письмово** повідомляється рада адвокатів регіону та **Рада адвокатів України**”.

20. Частину 5 та абзац 5 частини 9 статті 224 КПК викласти в наступній редакції:

“**5.** Під час допиту сторона обвинувачення та сторона захисту, **адвокат, який надає професійну правничу допомогу клієнтові під час цієї слідчої дії**, мають право **без згоди слідчого, прокурора або слідчого судді** застосовувати фотозйомку, аудіо- та/або відеозапис.”

...
“**9**.....Захисник, адвокат, **який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, зокрема**, як представник потерпілого або юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження може провести допит свідка за його згодою у порядку передбаченим цим Кодексом.”

21. Абзац 1 та перше речення абзацу 3 частини 3 статті 234 КПК викласти в наступній редакції:

“**3.** У разі необхідності провести обшук слідчий за погодженням з прокурором, прокурор або **адвокат, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, зокрема**, захисник звертається до слідчого судді з відповідним клопотанням, яке повинно містити відомості про:”

...
«...До клопотання також мають бути додані оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими прокурор, слідчий або **адвокат, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, зокрема**, захисник обґрунтовує доводи клопотання.”

22. Частини 1 та 4 статті 235 КПК викласти в наступній редакції:

“**1.** Ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з підстав, зазначених у клопотанні прокурора, слідчого, **адвоката, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, зокрема**, захисника надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи лише один раз.”

...
“**4.** У випадку надання дозволу на проведення обшуку за клопотанням **адвоката, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, зокрема**, захисника, слідчий суддя, суд доручає забезпечення його проведення слідчому, прокурору або органам поліції за місцем проведення цих дій. **Таке доручення підлягає негайному виконанню слідчим, прокурором або органом поліції за участю адвоката, який звертався з відповідним клопотанням.**”

23. Частину 1 статті 243 КПК викласти в наступній редакції:

“1. Сторона обвинувачення залучає експерта за наявності підстав для проведення експертизи, у тому числі за клопотанням сторони захисту, потерпілого чи представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, ***а також адвоката, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження.*** У випадку залучення експерта стороною обвинувачення, слідчий або прокурор зобов'язаний ознайомити сторону захисту або представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, ***а також адвоката, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження,*** з постановою про призначення експертизи та надати їм можливість поставити перед експертом додаткові питання.

Після отримання висновку експерта слідчий, прокурор зобов'язаний ознайомити з ним сторону захисту або представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, ***а також адвоката, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, протягом трьох робочих днів з дня отримання висновку експерта.***”.

24. Назву статті 243 КПК викласти в наступній редакції:

«Стаття 303. Право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора під час досудового розслідування».

25. На виконання вимог положень ст. 55 Конституції України, якими встановлено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом та кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (з урахуванням правових позицій висловлених Конституційним Судом України у своїх рішеннях від 25.11.1997 року № 6-зп, 25.12.1997 року № N 9-зп та 14.12.2011 року N 19-рп/2011 та правових висновків Верховного Суду України викладених у своїх постановках від 11 лютого 2016 року № 5-331кс15 та 3 березня 2016 року № 5-347 кс 15), п. 8 ст. 129 Конституції України (в редакції за Законом України “Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)”), яким встановлено, що до основних засад судочинства, зокрема, віднесено забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення, слід абзац 1 частини 1, пункти 1, 7-1, 9, 11 частини 1 статті 243 КПК викласти в наступній редакції:

“Рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, які стосуються прав, свобод чи інтересів учасників кримінального провадження або інших осіб можуть бути оскаржені такими особами, або адвокатом, який надає їм професійну правничу допомогу. Ухвала слідчого судді, постановлена відповідно до вимог цієї статті Кодексу може бути оскаржена в апеляційному порядку, та у визначених цим Кодексом випадках — в

касаційному порядку. Під час досудового провадження, зокрема, можуть бути оскаржені такі рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора:

1) **бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення або внесення таких відомостей, які не відповідають дійсності** до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у непервинній тимчасово вилученого майна згідно з вимогами статті 169 цього Кодексу, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений цим Кодексом строк, - заявником, потерпілим, його представником чи законним представником, підозрюваним, його захисником чи законним представником, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, володільцем тимчасово вилученого майна або його представником, особою, щодо якої застосовані забезпечення кримінального провадження, **або адвоката, який надає професійну правничу допомогу особі; прав, свобод чи інтересів якої стосуються рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора”**

...
“7-1) **бездіяльність слідчого, прокурора у проведенні слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій** - особою, яка заявляла клопотання, її представником, законним представником чи **адвокатом, який надає професійну правничу допомогу учаснику кримінального провадження, зокрема захисником;**”

...
“9) рішення слідчого, прокурора про відмову у задоволенні клопотання про надання матеріалів досудового розслідування для ознайомлення, **а також перешкоджання у будь-який інший спосіб (дія, бездіяльність) доступу до матеріалів для ознайомлення** - стороною захисту, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, **адвокатом, який надає професійну правничу допомогу відповідному учаснику кримінального провадження.”**

...
“11) **рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора щодо** вилучення речей або документів під час проведення обшуку житла чи іншого володіння адвоката, приміщень де він здійснює адвокатську діяльність – адвокатом, у якого вилучені речі або документи, його представником, представником ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України.”**

26. Частина 4 статті 307 КПК викласти в наступній редакції:

“4. У випадку встановлення слідчим суддею **істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України** слідчим, прокурором, слідчий суддя має право, за власною ініціативою або за клопотанням відповідного учасника кримінального провадження, адвоката, **який надає професійну правничу допомогу такому учаснику кримінального провадження,** вмотивованою ухвалою відсторонити

слідчого від проведення досудового слідства, а прокурора - від виконання обов'язків прокурора у конкретному кримінальному провадженні. В такому випадку слідчий суддя виносить окрему ухвалу та негайно направляє її відповідно керівнику органу досудового слідства та керівнику органу прокуратури.”.

27. Частину 5 статті 482 КПК викласти в наступній редакції:

“5. Будь-які оперативно-розшукові заходи та слідчі (розшукові) дії, в тому числі негласні слідчі (розшукові) дії стосовно адвоката, застосування до нього заходів забезпечення кримінального провадження, здійснення затримання або будь-яке обмеження свободи пересування **або інших основоположних прав і свобод** адвоката здійснюються виключно у зв'язку із кримінальними правопорушеннями, у вчиненні яких підозрюється адвокат.

Обшук, затримання адвоката, крім випадків, передбачених статтями 207, 208 цього Кодексу, або обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою чи домашнього арешту, особистий огляд адвоката або огляд його особистих речей і багажу, транспорту, жилого приміщення або робочого місця, а також порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції адвоката та застосування інших заходів, в тому числі негласних слідчих дій, що відповідно до закону обмежують права і свободи адвоката, можуть проводитися виключно у випадку, коли адвокат особисто підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, на підставі ухвали слідчого судді суду апеляційної інстанції, ухваленої за клопотанням Генерального прокурора України, його заступників.

Апеляційне оскарження таких ухвал слідчого судді суду апеляційної інстанції здійснюється до суду касаційної інстанції за правилами передбаченими для оскарження ухвал слідчого судді першої інстанції. Розгляд апеляційних скарг судом касаційної інстанції здійснюється згідно з правилами апеляційного розгляду **ухвал слідчого судді першої інстанції**.

Представник ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України** має право брати участь під час розгляду клопотання про застосування до адвоката **заходу забезпечення кримінального провадження**, його зміну або продовження. Представник ради адвокатів регіону **та/або Ради адвокатів України** користується відповідними правами захисника.”

28. Частину 2 статті 482 КПК викласти в наступній редакції:

“2. Орган або посадові особи, які затримали адвоката, застосували до нього **захід забезпечення кримінального провадження**, зобов'язані протягом однієї години з моменту вчинення зазначених дій повідомити **письмово** відповідну раду адвокатів регіону **та Раду адвокатів України** за місцем їх вчинення у спосіб, що має належне підтвердження отримання такого повідомлення.

Про проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, слідчий, який буде

проводити відповідну слідчу дію, зобов'язаний завчасно, але не пізніше ніж за 12 години до проведення зазначених дій, **письмово** повідомити раду адвокатів регіону та **Раду адвокатів України** за місцем проведення такої слідчої дії у спосіб, що має належне підтвердження такого повідомлення.”

**Адвокат, Голова Національної
асоціації адвокатів України,
Ради адвокатів України,
Заслужений юрист України**

Л.П. Ізовітова

**Адвокат, Голова Вищої кваліфікаційно-
дисциплінарної комісії адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент**

О.М. Дроздов